

PRACA

Pismo poświęcone sprawie robotników i inteligencji pracującej

Cena prenumeraty:
Miesięcznie Mk. 2280
na prowincji „ 2750
Zagranicą „ 5000

Każda nowa podwytka obowiązuje jak przyjęte ogłoszenia od dnia zmiany cen bez uprzedniego zawiadomienia, z wyjątkiem ogłoszeń zapłaconych z góry.

Administracja otwarta od 9 rano do 7 wieczorem.

Redaktor przyjmuje we wtorek i piątek od 5 — 7 wieczorem.

Sekretariat Redakcji otwarty dla publiczności od 6—8 wiecz. codziennie.

Recepty i wiadomości nie do druku Redakcji nie zwraca.

Artykuły bez oznaczenia honorarium uważane są za bezpłatne.

CENA OGŁOSZEŃ

Przed tekstem mk. 300 — w tekście mk. 450.—reklamowy mk. 300.—, nekrologi mk. 180.—, komentarzy mk. 180, wycieczki mk. 120 za wiersz nieparzysty jednolitej.

Ogłoszenia drobne 50 mk. za wyraz, dla poszukujących pracy oraz zagubione dokumenty mk. 20. Ogłoszenia zamieszczane o 50 proc. drożej.— Zagranicą 100 proc. drożej. Ogłoszenia nadysłane p. g. 6 wtorek 5) p. 2 1) 1) 1)

Redakcja i administracja Przejazd № 8.

TELEFON 32.

Konto czekowa P. K. O. 60 143.

Prenumeratę i ogłoszenia dla pisma „Praca” przyjmuje Biuro pism A. Zatorski, w Pabjanicach, Zamkowa Nr. 15.

Zamordowanie prezydenta Rzeczypospolitej.

Demokracjo polska, ratuj Państwo!

W ciągu niemal tysiąclecia dziejów Państwa Polskiego, obfitujących w dni chwały, jak w dni klęski, naród polski nie splamiał nigdy swego honoru nikczemnością skrytobójczego mordu na osobie najwyższego przedstawiciela Rzplitej. Byliśmy pod tym względem pięknym wyjątkiem wśród narodów Europy, a przy znanej zapalności i gwałtowności temperamentu polskiego rzeź to tem więcej godna podkreślenia. Nawet w sercach najpodszybszych warcholów i rebeliantów naszej historii tłała zawsze iskra narodowej dumy, rozkazująca szanować i ochraniać majestat Państwa i najwyższe dostojenstwo w narodzie. Nacja polska miała do tychczas — mimo wszelkich nieszczyśliwości, jakie ją spotykały — czyste ręce...

Dopiero w dn. 16 grudnia r. 1922, w roku rozkwitu bojówek reakcji, w roku Kerfantowskich snów o polskim faszyzmie,—ku przekleństwu potomnych i zgrozie cywilizowanego świata, stała się rzeź straszna, ohydna, podła i nikczemna, niezmaszana plama hańbiąca czyste imię Polaka. Pierwszy Prezydent Polski, pierwszy dostojnik i obywatel Rzplitej, który przed godzinami zaledwie objął z woli Zgromadzenia Narodowego swe wysokie stanowisko, zamordowany został

strzałami rewolwerowymi fanatyka reakcji...

Ale nie ten pół-obłąkany malarz warszawski jest istotnym sprawcą mordu! Nie on to odpowie za krwawą zbrodnię na Polsce, w osobie ś.p. prez. Narutowicza, dokonana! To wy, panowie Lewin-Stronscy, Głabińscy, Gdyki, Lutostawscy, Rabscy, Nowaczyńscy—ilu was tam jest jeszcze—to wy, nikczemni podszeszawacze i podpalacze węglów własnej Ojczyzny, obłąkaczą agitacją, waszą, rozmuchiwanem najniższych instynktów ciemnego tłumu, nawoływaniem do gwałtów, do przelewania „rzek krwi”—włożyliście mordercy rewolwer do ręki. I dlatego, wy to właśnie, nikczemni łobuźnicy, mordujący majestat Państwa z za plotu, pływający w twarz Polsce, popychający kraj w odmęty wojny domowej,— wy to staniecie przed sądem Demokracji Polskiej i za to wszystko, co uczyniliście, odpowiecie!

Nie będzie nigdy waszą władzą w Polsce! Całe zdrowe i patrijotyczne społeczeństwo przebiega już na wieść o zbrodni wczorajszej dreszcze zgrozy i wstrętu. Kraj odwraca się od was bezpowrotnie, a tęgi lud polski, lud miast i wsi, da sobie łąco radę ze sgrają zbrodni-czych intrygantów, warcholów i zdrajców stanu. Ohydny czyn reak-

cji—to rękawica rzucona w twarz całej Polsce uczciwej. Ale ta Polska uczciwa podejmie wezwanie, i atak reakcji odparuje ciosem mocnym, pewnym i niezawodnym! Demokracja Polska na ratunek Państwa ogłasza powszechną mobilizację! Reakcja wywołała walkę i za jej konsekwencje całą odpowiedzialność poniesie!

W myśl art. 40 i 41 Konstytucji marcowej, wobec morderczego zamachu na Prez. Narutowicza, władze zastępczo obejmuje Marszałek Sejmu, p. Rataj. W najbliższych dniach zwołane być musi ponownie Zgromadzenie Narodowe celem obioru Prezydenta Rzplitej.

Zabójstwo Prez. Narutowicza posiada wiele cech mordu dokonanego z całą premedytacją i zgóry zaplanowanego. Dość przytoczyć np. taki fakt, że według posiadanych przez nas ścisłych informacji—w Toruniu już w środę rozpuszczano z kół prawicowych „popioski” o zabójstwie Prezydenta.

Zabójstwo.

WARSZAWA, 16. (PAT). Dziś w południe w czasie otwarcia dorocznej wystawy w salonach Zachęty Sztuk Pięknych dokonano zamachu na Prezydenta Narutowicza. Prezydent nie żyje. Sprawca zamachu artysta-malarz, Eligjusz Niewiadomski, został aresztowany.

Dalsze szczegóły.

WARSZAWA, 16 (AW) Ofcjalnie stwierdzono śmierć prezydenta Narutowicza. Tymczasowym prezydentem Rzeczypospolitej został marszałek Rataj.

Zwołano nadzwyczajne posiedzenie Rady Ministrów z udziałem marszałka Rataja i Piłsudskiego.

Sprawca zamachu Eligjusz Niewiadomski urodził się w Warszawie, w r. 1872, ukończył szkołę realną w r. 1889, poczem wyjechał na studia malarskie do akademii sztuk pięknych w Petersburgu. Akademję ukończył w r. 1895. W ostatnich czasach zaniadał malarstwem dla działalności pedagogicznej. Odnosił się przekonaniemi szowinistycznymi. Należał niegdyś do narodowej demokracji.

W r. 1919 Niewiadomski wypadł z tramwaju. Wypadek ten przyprawił go o 4 miesięczną ciężką chorobę i ostatecznie wstrząsnął jego władzami umysłowemi.

Zamach został dokonany w 3-ciej sali Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych podczas otwarcia dorocznego salonu.

Prezydent otrzymał trzy ciężkie rany.

Rada Ministrów pod przewod-

nictwem marsz. Rataja, pełniącego obowiązki Prezydenta Rzplitej, obradowała do godz. 3 po poł.

W czasie obrad obecny był marszałek Piłsudski.

Omawiano środki bezpieczeństwa, oraz sprawę mającego nastąpić śledztwa.

Po ukończeniu posiedzenia p. marsz. Rataj, opuszczając salę, oświadczył dziennikarzom, że jutro zamianuje prezesa gabinetu.

Naapytanie, czy będzie nim p. minister Darowski, oświadczył, że wobec wyjątkowego wypadku sprawa ta nie jest jeszcze przesądzona.

WARSZAWA 16. (PAT). Kancelarja cywilna Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej komunikuje:

W dniu dzisiejszym o godzinie 11.30 Prezydent Rzeczypospolitej udał się do J. E. ks. Kardynała Kakowskiego, arcybiskupa metropolity warszawskiego celem oddania mu wizyty. Po półgodzinnej bytności u J. E. udał się Pan Prezydent Rzeczypospolitej o godz. 12 do gmachu „Zachęty Sztuk Pięknych” na otwarcie dorocznego salonu.

W chwili gdy Prezydent Rzeczypospolitej, prowadzony przez prezesa i wiceprezesa „Tow. Zachęty Sztuk Pięknych” w towarzystwie szefa kancelarji cywilnej, dwóch adjutantów, prezesa Rady Ministrów oraz ministrów Kumanieckiego i Makowskiego znalazł się w pierwszej sali, stojący w tłumie, tuż za Prezydentem, malarz Eligjusz Niewiadomski

trzykrotnie z rewolweru strzelił w plecy

Prezydenta Rzeczypospolitej, poczem usiłował zbiec.

Prezydent upadł i w kilka minut potem życie zakończył.

Mordercę ujął adjutant

Prezydenta Rzeczypospolitej.

Wezwany niezwłocznie przez ministra sprawiedliwości przybył na miejsce prokurator Sądu Okręgowego i rozpoczął dochodzenie.

W kwadrans potem przybył do pałacu „Zachęty” zawezwany telefonicznie szwadron przyboczny Prezydenta Rzplitej.

Ciało Prezydenta okryte sztandarem Rzeczypospolitej,

przeniesione zostało przez członków domu Prezydenta do landa, poczem w eskorcie szwadronu przybocznego przewiezione zostało

do pałacu Belwaderskiego.

Na stopniach powozu stali adjutant generalny i lekarz przybo-

Narodowa Partja Robotnicza.

W niedzielę, dnia 17 b. r. odbędą się

2 Wiece Sprawozdawcze

1) godz. 10 rano

Sala Teatru Popularnego (Konstantynowska 16)

2) godz. 4 po południu

Sala fabryczna Leonhardta (Szosa Pabjanicka).

na temat:

„Stanowisko Narodowej Partji Robotniczej w sprawie wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałków Sejmu i Senatu”.

Referować będą postawie: W. Michałak i L. Waszkiewicz.

Polacy i Polki! stawcie się licznici!

Bilety w cenie 100 marek nabywać można w klubie N. P. R. (Piotrkowska 91) od 5—7 po poł. oraz przy wejściu na sale.

Nietylko za gotówkę

ale i

na spłatę ratami

wszelkie towary loklowe, manufaktura, konfekcja damska getowa i męska na zamówienia, wyłącznie w najlepszych gatunkach, poleca

„CONCORDJA“ ŁÓDŹ, KONSTANTYNOWSKA 18.

(Sp. z gor. odp.)

2930—1

na raty

Trudne zadanie.

Nowoobрани Prezydent Rzeczypospolitej w d. 14 h. m. objął władzę. Pozaparlamentarny, sezonowy rząd prof. Nowaka złożył już na jego ręce dymisję. Wkraczamy w konstytucyjną erę naszego życia państwowego, którego pierwszym, bezwzględny nakazem jest dziś utworzenie rządu na polskiej większości sejmowej opartego.

Z układu sił w Sejmie, znane go dobrze naszym czytelnikom, wynika jasno, że stworzenie rządu czysto prawicowego lub też lewicowego, któryby się nie potrzebował liczyć z głosami t. zw. mniejszości ani na nich opierać, — jest zupełną niemożliwością. Ani trzy stronnictwa bloku Chjeny, ani też cała lewica polska, włączając w nią „Piastów”, nie posiadają dostatecznej siły liczebnej, by rząd, wsparty na większości polskiej, z siebie wyłonić. Wśród stronnictw polskich nawet P. P. S. wypiera się — przynajmniej oficjalnie — chęci sojuszu z blokiem mniejszości, gdzie pierwsze skrzypce grają pp. Naumanny, Hassbachy i Gruenbaumi. Nie sądzimy więc, by którekolwiek ze stronnictw polskich ważyło się na zainicjowanie porozumienia rządowego z „mniejszościami” i ściągające na siebie w ten sposób przykrego odium całego niemałego społeczeństwa, nie wyłączając nawet własnych wyborców.

Do utworzenia tedy rządu, mającego zapewnić poparcie większości polskiej, prowadzi tylko jedna droga, droga (rozumne) kompromisu w imię ratowania bardzo poważnie zachwianych podstaw gospodarczych Państwa, ustalenia ładu wewnętrznego, pchnięcia wszystkich spraw publicznych na tory praworzędne i konstytucyjne. Zjednanie dla tego najaktualniejszego na okres najbliższy programu — większości ugrupowań polskich nie wydaje się teoretycznie rzeczą trudną, w praktyce jednak natrafia na przeszkody niebyłajakie.

Wysunięta w dniach ostatnich przez „Piastów” aktualna koncepcja t. zw. rządu koalicyjnego spotyka się z silnym oporem zarówno wśród „nieprzejednanych” z prawicy, jak z lewicy. Zwłaszcza ci pierwsi haniebnie demagogiczną akcją wyborczą, następnie zaś

krwawymi ekscesami warszawskimi tak głupio i nieogłędnie popalili za sobą wszelkie mosty porozumienia, że obecnie spotkanie się politycznych przeciwników na wspólnej drodze zaspokojenia najpilniejszych konieczności państwowych jest sprawą trudną, drażliwą i wymagającą od obu stron, prócz dobrej woli, wiele zręczności, taktu i chwilowej przynajmniej rezygnacji z wąsko pojętych interesów egoizmu partyjnego.

Bądź co bądź w obozie prawicowym, po nieudanym zamachu stanu, brzmia już trąbki do odwrotu, zaznacza się tu i ówdzie pewne opamiętanie i — zakłopotanie. Dąsy i kaprysy antyprezydenckie, pohopne zwalanie odpowiedzialności (na dalszy bieg spraw na barki „lewicy wraz z żydami i Niemcami” — poczynają ustępować rozsądniejszej myśli i trzeźwieszemu rachunkowi politycznemu. Jeśli więc te uczciwsze i bardziej przewidujące prądy wśród stronnictw prawicy utrwalą się i wezmą górę nad krwiożerozami majaczami niepoprawnymi i niepoczytalnymi fanatykami partii, — koncepcja rządu koalicyjnego, obejmującego większość frakcyj polskich w Sejmie, będzie mogła mieć widoki powodzenia.

Czy się to stanie, dziś przesądzać niepodobna. W każdym bądź razie pauza w pracach Sejmu i reakcja po wybuchach dni 9 — 11 grudnia powinny ostudzić znacznie war skotłowanych namętności, uciszyć nieco swarliwy jazgot wzajemnych pretensyj i uczynić kontrahentów skłonniejszymi do pojednania na wspólnej platformie dobra Rzeczypospolitej. Nowy rząd urzędniczy, fachowy, słowem pozaparlamentarny, lawirujący wśród sprzeczności sejmowych od wypadku do wypadku, byłby dla kraju prawdziwym nie szczęściem, i o tem pewniku nikomu — bez względu na zajmowane miejsce wśród law sejmowych — zapominać nie wolno.

B. D.

(Artykuł ten napisany został jeszcze przed dokonaniem ohydnych mordów na nietykalnej osobie Prezydenta Rzeczypospolitej, ś. p. Gabriela Narutowicza. Wstrząsający fakt ten, dokonany przez obłąkanego fanatyka Chjeny, wywrze niewątpliwie na dalszy bieg wypadków wpływ decydujący — oby nie katastrofalny dla spraw Ojczyzny naszej Red.)

Odroczenie konferencji londyńskiej.

Konferencja londyńska odroczono do 2 stycznia. Wiadomo już z depesz, że ta konferencja należała do niezliczonej już liczby zjazdów ministrów koalicyjnych, zajmujących się zadaniem podobnym do mitologicznego dzieła uśmierzenia beczki Danaid: przeprowadzenia reparacji niemieckich.

Traktat wersalski nakłada Niemcom obowiązek naprawienia szkód, jakie poczynili w ciągu wojny, przede wszystkim odbudowania zniszczonej barba-

ryjsko północno-wschodniej Francji. Niemcy od tego obowiązku uchylają się na wszelki sposób, twierząc, że nie mogą wypełnić zobowiązań mimo naszczerszej chęci. Na to jednak w państwach koalicyjnych panuje ogólne niedowierzanie. To jest rdzeń rzeczy, i to powtarza się za każdym razem.

Nie ulega wątpliwości, że ciężary reparacyjne są wielkie, chociaż na Niemcy sprawiedliwie nałożone; dalej, że nie jest bynajmniej łatwo uścić się

z przypadających zobowiązań. Ale faktem jest również, że Niemcy aż do tego czasu nie tylko nie sabrały się poważnie do spłaty, lecz przeciwnie wszystko czyniły, aby ją udaremnić. Takie przynajmniej wrażenie odbiera człowiek nieuprzedzony.

Psychologicznie można to aż nadto dobrze zrozumieć. Niemcy ciągle jeszcze nie pogodziły się z traktatem wersalskim, więc i nie uznają moralnie zobowiązań zeń wynikłych. Materialnie zaś nie znajdują się pod przymusem. Kiedy swego czasu Bismarck nałożył Francji odszkodowanie wojenne nierównie cięższe, na wyzsekowanie pozostał część Francji pod niemiecką okupacją wojskową. Obecnie wprawdzie Francja także zajmuje część ziem nadreńskich, ale obsadzenie to ma charakter jednak odmienny, a bądź co bądź nie stoi w tak bezpośrednim związku z reparacjami.

Wskutek takiego stanu rzeczy Niemcy na powtarzane konferencje przedstawiają propozycje mało konkretne, a zawsze niewystarczające. Tak stało się też z obecną konferencją londyńską. Niemcy nie przedłożyli projektu reparacji, opartego na konkretnych cyfrach, tylko raczej jakiś plan tymczasowy i to w formie ewentualnej. Naczelnym żądaniem Niemiec było moratorium, mające trwać aż do pięciu lat, zależnie od wyniku pożyczki. Dalej żądali równouprawnienia gospodarczego, na koniec pożyczki zagranicznej. Gdyby to otrzymali, obiecywali przeprowadzić pożyczkę wewnętrzną złotą. Jednak nie dali nawet na to poręczenia przemysłu niemieckiego, który przez urzę-

dowe czynniki niemieckie nie był wcale zapytywany.

Takiego projektu koalicyjnie mogli wcale brać poważnie. Wygląda on na wybieg, jest jednak bliźniaczko podobny do innych dawniejszych propozycji niemieckich.

Jeśli jednak wewnątrz państw koalicyjnie zapanowała jednomyślna zgoda co do niewystarczalności propozycji niemieckich, to nie było porozumienia co do praktycznego postępowania. Poincaré żądał zastawów, położenia ręki na części wytwórczości niemieckiej. Na tej dopiero realnej podstawie Francja mogłaby udzielić moratorium Anglii znowu nie chciałaby iść... daleko. Dla Anglii jest bowiem rzeczą ważniejszą przywrócenie normalnej wymiany gospodarczej Europy niż reparacje. Równocześnie jednak odbywa się konferencja lozańska, gdzie Anglii zależy na wspólnym froncie z Francją. W Londynie zatem Anglia jest stroną dającą, w Lozannie Francją. Dopóki postępowanie i tu i tam nie uzgodni się, nie należy oczekiwać decyzji. Stąd wypadło odwleć konferencję londyńską.

Jest rzeczą znamieną, że konferencja ta, chociaż bezskuteczna nie skończyła się zgrzytem, lecz odbywała się w wzajemnej przyjaznej atmosferze. To sprawa nowego premiera angielskiego. Widać także, że Anglia zbliżyła się znacznie do poglądów francuskich, ofiarując jej np. skreślenie długów wojennych w Anglii. Wszystko to zdaje się przemawiać za tem, że 2 stycznia stanie porozumienie na linii przez Francję obranej.

Sytuacja obecna w przemyśle i na rynku pracy w Łodzi.

Sytuacja obecna w przemyśle łódzkim przedstawia się naogół pomyślnie. Wzrastająca z nieprawdopodobną wprost szybkością drożyzna stwarza oczywiście w przemyśle przede wszystkim wahania

i komplikacje, ale pomimo to konjunktury obecnie przed świętami dobre. Wszystkie zakłady pracują. A jest ich, jak najnowsza statystyka wykazuje, w Łodzi:

Rodzaj przemysłu	Ogólna liczba zakładów w d. I.XI 1921 r.	Ogólna liczba robotników, zatrudnionych w d. I.I 1921 r.				
		Razem	Dorosłych		Młodocianych	
			mężcz.	kobiet	chłop.	dziew.
Przemysł mineralny	11	258	144	45	56	13
Huty i mech. przeróbka metali	31	426	369	4	47	6
Przemysł maszynowy i elektrotechn.	58	1902	1574	94	230	4
chemiczny	17	450	280	108	40	28
włókienniczy	750	74179	36299	35480	1276	1194
papierniczy	11	293	139	182	16	8
garbarski	8	100	98	—	2	—
drzewny	41	843	727	66	45	5
spożywczy	9	272	240	29	2	1
odzieżowy galant.	17	701	172	495	10	24
budowlany	15	226	220	3	3	—
poligraficzny	38	723	481	133	67	42
Zakłady użyteczności publicznej	4	1803	1751	37	15	—
	1108	82176	42494	36626	1808	1248

W chwili obecnej liczba robotników w Łodzi wynosi około 120,000.

Sytuacja na rynku przedstawia się mniej więcej tak: W przemyśle bawełnianym na surowce tandemja w dalszym ciągu mocno, szczególnie dla wyższych gatunków, których brak odczuwa się, co do przedy przy znacznym poszukiwaniu towaru ceny kształtują się nadal zwykło. W obrocie można wyczuć pewne wyczekiwanie, które jednak nie wpływa na zmianę cen. Rynek tkanin w każdym razie nie kształtuje się tak pomyślnie, jak rynek przedy. Na rynku wełnianym, co do surowców, ostatnie akcje w Syadney i Adelajdzie, wskazują na mocną tendencję. Znaczną zwyżkę cen wskazują wełny cienkie (merino), stosunkowo mniejszą wełny grube. Czeszanki przy mocnej tendencji odczuwa się brak na rynku. Ceny na tkaniny utrzymały się na dotychczasowym poziomie, mimo wspomnianej wyżej dalszej tendencji zwyżkowej na surowiec, oraz spadku marki polskiej. Handel

przed świętami ożywiony niezwykle, lecz w tym okresie wiele zabiera towaru rynek wewnętrzny. Eksport obecnie przede wszystkim na południe.

Zarobki robotnicze przedstawiają się jak następuje:

Robotnik zwyczajny zarabia dziennie mk. 2,444,—.

Robotnik wykwalifikowany (tkacz kortowy) mk. 4,848,—.

Monter-słusarz zarabia dziennie od mk. 3,405,— do 7,709,—.

Place wszystkich robotników są zawarte między placą zwyczajnego robotnika, a placą wykwalifikowanego tj. między sumą 1,444,— a 4,848,—.

Place rzemieślników są zawarte między placą robotnika wykwalifikowanego i montera-słusza tj. między sumą 4,848,— a 7,709,— czyli między temi krańcowymi liczbami mieszczą się zarobki wszystkich robotników i rzemieślników.

Oczywiście przy dzisiejszym szalonym wraoście drożyzny zarobki powyż-

List Walentego Kurdybona.

Szanowny Panie Rydachtorze!

Rola takiego, jakem ja gładę
Jest tyz w cas Godny klecić koledy,
Ale ze Jesce nie przysly Gody
I Jesce spero uplynie wody
Zanim zahacy po polskim lanie
Uno radosne koledowanie
I juz rzetelnia nos ukolyse —
Dziś ino zwykly list znów napisę.

O polityce pisol nie bede;
Wolę juz racyj te starom biedę
Przez skolatany leb swój znów cędzić,
Miz z polityka gryzć się i biedzić;
Zrećla sam sobie rabnę lyn przytyk,
Ze nieszczęgólny ze mnie polityk.
Som mindzy nami chłopiska byce,
Co się tak znają na polityce,
Ze wprost od pluga lub od kierata,
Męga, p soki, iść do Synatu.
Casym chłop taki jak się rozgledzi,
To w róg barani posla zapędzi.

Jesce z tyj racji przysnac trzebaby,
Ze są tyz na wal i mądre baby.
Moja naprzykład — tak bez przechwały—
Odwała takie mądre kawaly,
I takie, jucha, rąble zagadki,
Ze az z podziwa ploną sąsiadki.
Una wi wszystko i wszystko umie,
Wszycko tak swazy w swoim rozumie,
Ze jak ci zacnie nieraz mędrkować,
To ino brać to i wraz drukować.
Ino gdy braknie jej casym floty,
Gdy ją pininane zduszają kłopoty,
Gdy jej się bida w drogę wparadzi,
Wtedy bezemnie nic nie poradzi;
Wtedy się skurcy tak w swym rozumie,
Iż zda się, ze trzech zliczyć nie umie.
Z tego więc worał taki wykropię:
Kobita mądra, ale przy chłopie.

Z pijakstwem niby walkę się tocy,
A ciek pijaka wszędy dziś zocy.
Trombiom pijasy w calutkie stofy,
Stąd różne bece i katastrofy.
Chlo burzuń, bo mo duzo pinindzy,
Chlapnie tyz casym bidok— lecz z nędzy)
Boć to wiadomo, ze do kielicha
Ciagnom jakowes piekielne licha;

Sinanie tyz ktoś tam zagral w te dudkę,
Jakoby djabeł wynalaził wódkę...
Jesce co gorza — nie ino chlapy
W ankoholowe lecom potopy,
Ale, o zgrozol nase kobitki!
Są skore do bib i do wypitki!
Jakie to wstrzytne, jeżeli baba,
Z natury swojej juz niby siaba,
Uchlo się — śpiewa, wpada w podrygi,
Lub po pijacku jedzie do Rygi...
Lub, gdy tak nerwy sprytem zalarmi,
Bierze, posoka, i dziecko karmi!
I lebek dziecka Jesce nagutki
Juz zakostuje trucisny — wódkil!
Kobieto, Matko! twa świętość wola!
Niechaj nie plami ust twych gorzo!
Niech twoja postać trzeźwością ty
Śród dem:wego twego ogniskal
Ty bądź przykładem dla męża, dzieci
Niech im ten przykład, jak gwiazda
świecil

Geśel

Walenty Kurdybon.

Wysokie czy niskie obcasy?

Jeden z dzienników włoskich zwrócił się do swoich czytelniczek z ankietą bynajmniej nie w tak żywotnej obecnie sprawie faszystów i Mussoliniego, lecz w sprawie obcasów u bućków damskich.

Dla świata kobiecego i to jest kwestja ważna. Dziennik więc włoski zadał swym czytelniczkom pytanie:

Czy pani holduje obcasom niskim, czy też wysokim?

Naplynęły setki odpowiedzi i okazało się, że panie starsze domagają się obcasów niskich tak ze względów zdrowotnych, jak i estetycznych.

Olbrzymia natomiast większość czytelniczek młodych oświadczyła się za obcasami wysokimi. Tylko obcas taki — twierdzą — jest dla eleganki postawą, godną jej postaci, nadaje wdzięk ruchom.

Nadeszły też odpowiedzi neutralne. Wysoki obcas — powiadają panie takie — nie jest tak znów zły i szkodliwy, jak mówią. A zresztą jest modny.

I obcas wysoki zwyciężył.

Pytanie: Co podarujemy?

Odpowiedzi znajdujemy w niniejszym ogłoszeniu

podajemy tylko część naszego ogromnego wyboru.

Męskie: palta ulstry garnitury żakiety spodnie	Damskie: palta kostjumy bluzki sukienki sweatry	Dziecinne: palta ubranka sukienki czapki sweatry
--	---	--

55-
zyskuje od
1892 r.

Materiały różne
tulejsze i zagraniczne

Bieliznę damską
Obuwie różne

obejrzano
nie
obrotownie
do kaptura

Emil Szmechel

Piotrkowska 98 róg Przejazd, tel. 7-21.

W niedzielę dnia 17 grudnia, magazyn otwarty od 1-ej do 6-ej wiecz.

„ĆMIELÓW”

Skład szkła i porcelany

w ŁODZI, ul. Piotrkowska 31.

Specjalność: **SERWISY STOŁOWE.**

Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne

LUDWIK SPIESS i Syn

Spółka Akcyjna w Warszawie.

Oddział łódzki, ul. Piotrkowska 107, Telefonu № 107.

POLECAJĄ: perfumy (firm: „Coty”, Houbigant, R. Gallet, Gelles Preres i L. T. Piver), mydła toaletowe, wodę kolońską i kosmetyki krajowe i zagraniczne, oraz wyroby własne: Dentosau—znana pastę do zębów. Haz—Elite—krem udelikatniający do twarzy i rąk, Mesolament—maść skuteczną przy reumatyzmie i artetyzmie, only—pastę do obuwia i wiele innych.

8089-3

Uwaga! Na gwiazdkę! Obuwie na Gwiazdkę!
Wszystcy kupujcie tylko u **Inwalidów Wojennych.**

TAM. kupicie po najtańszych cenach obuwie własnego wyrobu: męskie, damskie i dziecięce, jak również przyjmuje się wszelkiego rodzaju obstalunki oraz reparacje. A tem poprzecie pracę Inwalidów

Łódź, Piotrkowska Nr. 183 w podwórzu.

**Najlepszym podarkiem
na gwiazdkę jest książka!**

WIELKI WYBÓR

WYDAWNICTW PODARUNKOWYCH

dla dzieci, młodzieży i dorosłych w ozdobnych oprawach

— P O L E C A —

Księgarnia i Skład Nut

Ludwika Fiszera

ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 47—TELEFON 12-11.

FILJA w KATOWICACH, POPRZECZNA 1.

Stały napływ nowości! Wielki wybór nut!

W. TYGER

ul. Piotrkowska № 38, telef. 14-99.

**Sprzedaż Futer
oraz przyjmuje obstalunki
i reperacje.**

Najsolidniej, po cenach przystępnych wykonuje wszelkie reperacje najprecyzyjniejszych zegarków, antyków oraz zegarów pokojowych, stróżowskich, samochodowych, wieżowych i t. d. we własnej pracowni

Jan Chmiel, Nawrot 4.

UWAGA!

obrózki

UWAGA!

Na życzenie reperacje wykonuje na czas požądany; także posiadam na skladzie zegary kontrolne.

1705

Kalosze Boty—bućki domowe, ciepła bielizna
Francuski Magazyn
K. Petersilge, Piotrk. 93.

**Damskie palta,
Suknie,
Bluzki,
Spódnice,
Fartuchy,
oraz Bieliznę
sprzedaje najtaniej
firma**

Wulka”

175 Piotrkowska 175
ŁÓDŹ.

Ważne dla Dam!

Pranki do nabycia, trwałe i tanie, w kolorowych kwiatkach, kratkach i paskach, jak również w białych paskach.

Wyrób własny stoło na składzie

**R. SZAJBE, ul. Wysoka 46, I piętro,
przy Wałnym Ryuku.**

Lecznica lekarzy specjalistów

ul. Piotrkowska 17 (drugie podwórze)

Przyjmuje chorych we wszystkich specjalnościach od godz. 9 do 8 po poł.

Operacje i opatrunki od umowy.

Cena za poradę 1500 mk.

Zakład Krawiecki

Fr. Majeranowski

Łódź, Piotrkowska 132, front, I p.

Przyjmuje zamówienia z własnych i powierzonych materiałów.

Wykończenie wykwintne. Najnowsze facony.

Wystrzegać się falsyfikatów.

Van Houten

Żądajcie tylko oryginalne Kakao **VAN HOUTEN** z powyższą marką fabryczną.

C. J. Van Houten & Zoon, Weesp (HOLANDJA).

Kakao Van Houten—przez swą wydajność—w użyciu najtańsze.

Jeneralna Sniadeckich 20 reprezentacja: B. Ronos, Warszawa, tel. 74-11.

Tanie źródło zakupów hurtowo i detalicznie różnych perfum, mydła toaletowego, wody kolońskiej i kosmetyków pierwszorzędnych firm

Wyłącznie tylko w perfumerji **"KOSMOS"** Piotrkowska 60

Chwytajcie Zdrowie!

Kupujcie dla siebie i dzieci: **Ciasta Świąteczne, Struclę makową.** Płatki z naturalnego pszczołowego miodu, wyrobu Fabryki cukierniczej **"SYNTEZA"**

Sp. z ogr. odp. Łódź, ul. św. Anny 24. Sprzedaż detaliczna. Cukiernia przy rogu ul. Piotrkowskiej i Karola.

Edmund KADYNSKI
ul. Nawroci Nr. 20.

POLECA

getry podług miary z własnych i powierzonych materiałów, krawaty, podpinkki, szpilki fantazyjne do włosów, grzebienie wyrabia i naprawia.

Lecznica chorób zębów
Lekarza-dentysty H. PRUSS
145, Piotrkowska 145.

Wszystko klasę robotniczej.

Za plombowanie oraz wprawianie zębów opłata podług taksy.

NA GWIAZDKĘ!

Andrzeja I ——— Andrzeja I

"Polhandel"

Oddział Sprzedaży Detalicznej

POLECAMY: Kapy i serwaty pluszowe, narzuty mokletowe w najlepszych gatunkach, firanki, sztory, chusteczki fantazyjne, obrusy żyrdawskie oraz bogaty wybór towarów wełnianych: gabardyny, bostony, sukna, trykotyny jak również białe towary bielizniane

Hurtownia Towarów Włókienniczych p. f. **"POLHANDEL"** mieści się przy ul. Przejazd 4, I piętro. Sprzedaż towarów.

Księgarnia M. ARCT i S-ka

w ŁODZI, PIOTRKOWSKA 105.

poleca na gwiazdkę następujące dzieła:

Album Malarstwa Polskiego. Malczewskiego	Leitz Beethoven
Asygn Piama 3 tomy	Lozibabi Życie Polakie wyd. osobne
Chęłdowski Rzym	" Salon i kobieta
Chmielowski Hist. literatury Polsk.	Dziela 4 tomy
Grabiec Rok 1863	" Pan Tadeusz wyd. osobne
Koneczny Tadeusz Kościuszko	Pol. W. Dziela 4 tomy
Klaczko Wierszy Florenskie	Skalkowski Ka. J. Poniałowski
Kossak Album	Słowacki Dziela 6 tomów
Kraushar Warszawa	Sokolowski Dzieje Polski Por.
Krasinski Dziela 4 tomy	Sztuka Polska (Album)
Konopnicka Dziela 8 tomów	Weysenhoff Soból i Panna wyd. ilustrowane

jak również w wielkim wyborze powieści w oprawie. książki dla dzieci i młodzieży.

Wykwintna konfekcja damska oraz bielizna

Dom Wiedeński

tel. 5-43

109 Piotrkowska 109

Najnowsze modele.

Stare zapasy

bielizny damskiej i dziecięcej sprzedajemy dopóki zapas starczy po takich cenach

Damskie koszule	
z madapolanu 4 75	6.500
z batystu 12 105	9.500
Majtki damskie	
z madapolanu 4 55	7.500
z batystu z koronkami	13.500
Staniczki	
z batystu haftowane 11 35	2.800
Haiki „reform“	
z batystu haftowane 12 95	7.500
Domowe fartuchy	
kolory trwałe 75 65	4.300
Bielizna dla chłop. i dziewcz.	
od 2 do 12 lat	
Firanki	
na metry 75 65	5.000
odpasowane na okno 28-	26.000

Samechel i Rozner, Łódź

Piotrkowska 100 i filja 100.

Zawiadomienie.

Daje na raty wszelką damską garderobę. Pracownia zaopatrzona w najnowsze modele, oraz wielki wybór towarów. Specjalista na futurzane roboty.

ROZENBERG, Wschodnia 49, poprz. of. II p.

Do pracujących!!

Każda rodzina może się zaopatrzyć w białe towary (bielizniane) gotowe damskie palta i płaszcze (jesienne i zimowe), gotowe męskie palta (jesienne i zimowe) Switry, purpury, pościelowe, barchany, flanele, surówki i inne.

WYPŁACAJĄC RATAMI

"WYGODAPOL"

KONSTANTYNOWSKA 3 w podwórzu. Ogłoszenie zachować.

Skład papieru i materiałów piśmiennych
Wydawnictwo pocztówek oraz drukarnia

A. I. Ostrowski

Łódź, Piotrkowska 55. Telefon 354.
Poleca w wielkim wyborze i po cenach umiarkowanych

Na Gwiazdkę

Pracownicy do najwytworniejszych	Malowanki
Albumy do marek	Książki obrazkowe
• pocztówek	Główki kieszonkowe osobne
• poczyt	Gry towarzyskie
• fotogr. amator.	Pionniki
Garniury do pianina	Układarki na biurka
Przybory do kreślenia	Teczki
Richtera i inne	i t. d.
Farby w pudełkach	

Pocztówki Świąteczne i Noworoczne

Kalendarze do zrywania, terminowe, kieszonkowe tabliczkowe.

Złote pióra wieczne
Najlepsze światowej marki: „Montblanc”, „Astoria”, „Penkala”.

Karty do gry do Pokera, Patience i Whista w duż. wyborze

Od 11-go do 23-go grudnia sklep otwarty będzie od godziny 9-ej rano do 7-mej wiecz.

Bez przerwy obiadowej.

Baczność!

SKORZYSTAJ z RATY!

Za kilka marek tygodniowo można się zaopatrzyć w najbogatsze domowe rzeczy.

Mam zaszczyt zawiadomić Sz. Publiczność m. Łodzi, że tylko u

Ch. SZAFIRSZTEJNA
przy ul. Gdańskiej № 18 (daw. Długa), lewa oficyna 2-gie wejście,

można dostać różną garderobę męską, damską i dziecięcą po cenach hurtowych i konkurencyjnych.

na wypłatę.

Na gwiazdkę!

Suknie
Bluzki
Spodniczki
Palta

z różnych materiałów

Ogromny wybór na składzie po cenach najniższych w Łodzi!

w Chrześcijańskim Domu ubiorów damskich

A. CABANEK

ul. Napierskowskiego (Starozarzeńska) 36 49,
Filja 1-za Piotrkowska 276, II-go filja Zakątna 64.

LUONA

Nowość

Tryumf fotografii kolorowej!   Najnowszy wynalazek w dziedzinie Kinematografji!
To na co świat długo czekał!

„Sultanka miłości”

Egzotyczny dramat w 6 aktach z krainy słońca i kwiatów, wykonany przez najlepsze siły sceny francuskiej
W roli sultanki słynna piękność **M-lle France Dhella**. W roli tancerki, bosko zbudowana **M-lle Dourga**.
W roli księcia Murada—współczesny **Apollo Sylvio de Pedrelli**.
Muzyka specjalnie dobrana z motywów wschodnich pod dyr. **M. LEWAKA**.

**Kino Spółdzielni
Pracowników Państwowych**
ul. Sienkiewicza № 40.

Dramat ślepych namiętności p. t.

„Tancerka kabaretowa”

w 6-ciu aktach.

W rolach głównych **Olaf Fonss, Erna Morena, Gudrun Bruun, Conrad Veidt**.
Cztery gwiazdy ekranu

Anons! Od wtorku data 19 Grudnia „**Wierna Rzeka**” Żeromskiego.

Na Gwiazdkę

„Chrześcijański Jarmark Łódzki”
Piotrkowska 44, I piętro, tel. 618.

Poleca na Raty:

Swetry sportow. Mk. 17.000	Damskie palta: welurowe od Mk. 57.000
Żakiety z kamis. 115.000	zamsowe . . . 149.000
Garnitury od 41.000	Suknie . . . 17.000
Palta jesien. od 36.000	Bluzki . . . 6.500
simowe . . . 48.000	Swetry od 25.000
Spodnie . . . 10.000	i Jumpry . . . 25.000
Burki . . . 20.500	Żakiety pluszowe, dawne fasony . . . 26.500
Dzieci. ubranka . . . 25.000	paletki . . . 22.000

Towary: wełniane, półwełniane, ohustki. Łniane obrusy i serwety. Galanterja: Bielizna, Krawaty, Koinierze. Trykotarze. Obuwie.
Własna pracownia krawiecka wykonuje zamówienia.

K. WOLSKI

Konstantynowska № 8 (róg Zachodniej).

POLECA na SWIĘTA

Wina
Likiery
Konjaki
Miody
Wódki.

Uwaga!!!
Od dn. 20 b. m. każdy 20-ty kupujący otrzyma butelkę Miody lub Wina.

Dr. J. SZREIBER
Choroby chirurgiczne.
SIENKIEWICZA 9.
Przyjmuje od 5—7 pp.

Dr. med.
ZELIGSONOWA

Przyjmuje od 11—3; w niedziele i święta od 2—4.
Ul. 6 Sierpnia (Benedykta) 1.
Choroby kobiece, skórne i weneryczne (kob.).
Usuwanie włosów na twarzy elektrolizą.

Dr. med.
Artur Banasz

MONIUSZKI № 11
przyjmuje od 5 i pół — 7 p. p.
Niedziela od 10—12
Urolog
choroby nerek, pęcherza i dróg moczopłciowych.

Na wypłatę

franki, obrusy, rączniki, płótna, towary damskie męskie
CH. NARKOWICZ I S-ka
Piotrkowska 37, w podwórzu

KUPUJĘ:

placę 100 proc. drzewa za złota srebro, brylanty, szuby stuzant garderoba, kapy pluszowe oraz szale czarne. Proszę się przekonać. Zachodnia № 33, poprzeczna oficyna, 1 p. m. 18. L. Milten, 20

Robotnicy!

Taniej niż na Piotrkowskiej, w tej samej cenie jak na Starowcu, polska gotowa ubrania nowe i używane polskiaklap ubrań B. KAMPNY, ul. Nawrot 41, róg Kilińskiego.

Zegary, zegarki, dewizki, kolczyki, pierścionki
Specjalność obrączki ślubne
z gwarancją za złoto,
różne fasony, duży wybór, ceny niskie

Jan Placek, Łódź

ul. Brzezińska № 10.
Przyjmuje wszelkie obstalunki i reperacje.

NA RATY!

Wszystkie garderoby męskie i damskie, obuwie, rozmaite towary lokalne, bielizna i t. p.
UWAGA! Wykonuje wszelkie obstalunki podług najnowszych fasonów.
„EKONOMICJA”, Górny Rynek 5/8.

Dr. med. **BRAUN**
Specjalista
Chorób wenerycznych, skórnych, moczopłciowych.
Przyjm. 10—1, 5—8, państwo 6—8
Południowa 23.

Dr. **L. PRYBULSKI**
POWBÓCIEL
Specjalista
Chorób skórnych, włośni, wenerycznych, moczopłciowych, leczenia światłem (lampa kwarcowa)
od 9—2 i 5—8 od 4—5 dla Pań
ZAWADZKA № 1.

Bile kościane do sprzedania.
Zgłoszenia pod „Bile” do adw. „Pracy”. 3168—2
Dudał Józef zagubił tymczasowe zaświadczenie demob. wydane przez 18 p. p. 3178—3
Porucznik Marjan zagubił paszport niemiecki, wydany w Łodzi, oraz kartę powołania, wydaną przez P. K. U. w Łodzi.
Gabrysiak Anna zagubiła kartę ed paszporta, wydany przez fabrykę Kohna. 3176—2
Majac 30 tysięcy marek, mażna zarobić 10ty-sięcej dziennie. Wiadomość Maczet, Piotrkowska 69.
Maszyny do szycia nowe, używane na raty, reperacje części. Bractwa Bürger, Piotrkowska № 62. 3165—5
Nowakowska Helena zagubiła paszport niemiecki, wydany w gm. Lyszkowica pow. Łowicki.
Okazja! Tanie do sprzedania garnitur męski, palto i żakiet, Piotrkowska 69, m. 19. 3179—1
Potrzebna starsza kobieta do sprzątnia trzy razy tygodniowo. Dzień 42, m. 13 od 12—2. 3169—2
Stangret z dobrimi świadectwami zamieszkały w pobliżu może się mel-downie między 10—12 przed poł. do fabryki, Konstantynowska 93.
Zgromadzenie Pralni Łódzkiej, przyjmie kilka woznic do uszki prasowania, na dogodnych warunkach. Wiadomość Dziekana № 24 (pralnia). 3177—3

S. ALTER

PIOTRKOWSKA 68.

NA GWIAZDKĘ

po cenach najprzystępniejszych

**Sweatry, Jumpry.
Konfekcja damska.
Elegancka bielizna.
Palta damskie,
najnowocześniejszych fasonów.**

„Adolf Rosenthal”

właściciel E. Epstein
DZIELNA 18.
Sprzedaż hurtowa i detaliczna
Wyróbów bawełnianych
Tow. Akc. „Krusche i Kader”.
Wyróbów trykotowych
Spółka Akc. „Hirsberg i Wilczyński”.
Chustek wełnianych
Fabryki A. A. Piaskowskiego.
CENY FABRYCZNE, 2992—8

Dr. Zygmunt Ługowski
Choroby kobiece i akuszerja
ul. Konstantynowska 31
przyjmuje od 5—7 p. p.

Dr. med.
Józef SZWAJCER
akuszerja i chor. kobiece.
POMORSKA 7.
Przyjmuje od 3 do 5 po poł.

Dr. E. SONENBERG
Powrótci.
Choroby skórne, dróg moczopłciowych i weneryczne
ZIELONA 8 (12—1 i 4—6).

Dr. W. Ługunowski
Choroby skórne i weneryczne.
Przyjmuje od 12 do 2 po poł. i od 5 do 8 wiecz.
Gdańska (Długa) 42.

Na Gwiazdkę
Francuski Magazyn
K. PETERSILGE
Piotrkowska 93
Bielizna damska,
Bielizna męska,
Bielizna wełniana,
Krawaty, szelki,
Skale jedwabne-wełniane,
Jum ry
Bekawicki, pończoshy,
Kalosze
Boty z futrem,
Buciki domowe,
Perfumy, mydło.
W niedziele sklep otwarty.